

Грібов Михайло Леонідович –

доцент кафедри оперативно-пошукової роботи та документування факультету оперативної служби Київського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук,

Бернак Тат'яна Володимирівна –

слухач магістратури Київського національного університету імені Вадима Гетьмана

Характеристика комунікативної складової легендованого спілкування оперативного працівника, впровадженого в організовану злочинну групу

У статті розглядаються психологічні проблеми обміну інформацією під час легендованого спілкування оперативного працівника з членами злочинної групи або злочинної організації, до якої його впроваджено.

Відповідно до статті 13 Закону України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю”[1]: “При здійсненні боротьби з організованою злочинністю спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю органів внутрішніх справ і Служби безпеки України мають право, якщо інших заходів для розкриття організованої злочинності та притягнення винних до відповідальності недостатньо, використовувати штатних і нештатних негласних співробітників, які вводяться під легендою прикриття в організовані злочинні угруповання. Для виконання доручення негласний співробітник вправі під легендою прикриття вступати в трудові, цивільно-правові та інші відносини”.

Зазначене положення дозволяє оперативним працівникам при виконанні завдань по боротьбі з організованою злочинністю повідомляти іншим особам неправдиві відомості про себе, про місце своєї роботи, про кінцеву мету своїх дій, тобто використовувати легенду.

Глибокий науковий аналіз поняття легенди в оперативно-розшуковій діяльності було проведено Г.М. Бірюковим [2]. Спілкування, що відбувається з використанням легенди, є особливим специфічним видом спілкування. Під легендованим спілкуванням в оперативно-розшуковій діяльності слід розуміти процес взаємного оцінювання, обміну інформацією та взаємодії між оперативним працівником та іншими особами, в якому він виконує чужу соціальну роль і здійснює маніпулятивний вплив на співбесідника з метою виконання завдань оперативно-розшукової діяльності [3].

Проблемами спілкування оперативного працівника з використанням легенди в оперативно-розшуковій діяльності займалися Б.І. Бараненко, Г.М. Бірюков, Е.А. Дідоренко, О.Ф. Долженков, І.П. Козаченко, Я.Ю. Кондратьєв, В.В. Матвійчук, І.В. Сервецький, М.П. Філь, І.І. Шинкаренко, І.Р. Шинкаренко, А.Г. Цветков та інші. Однак досі в науці не було приділено належної уваги структурі легендованого

спілкування. Отже свою задачу ми вбачаємо в тому, щоб проаналізувавши процес легендованого спілкування, визначити його структуру, дати характеристику його структурних елементів. Як будь-яке інше спілкування, легендоване спілкування складається з комунікативної, інтерактивної та перцептивної складових. Метою даної статті є дослідження комунікативної складової легендованого спілкування.

В процесі легендованого спілкування здійснюється обмін інформацією. Оперативний працівник інформує інших осіб про себе, свої бажання, установки, плани, завдання, про своє минуле – відповідно до легенди. Його партнери по спілкуванню, у свою чергу, інформують його про певних осіб, факти, події, обставини. Тобто, відбувається процес обміну інформацією. Цей процес у психології прийнято називати комунікацією.

Комунікація – це передача інформації від однієї людини до іншої через посередництво спеціальних матеріальних носіїв, сигналів. Комунікація між людьми відбувається у формі спілкування як обмін цілісними знаковими утвореннями (повідомленнями), в яких відображено знання, думки, ідеї, ціннісні ставлення, емоційні стани, програми діяльності сторін, що спілкуються [4, с. 401].

У теорії комунікації було представлено різні структурні моделі комунікації, які по-різному виділяли як елементи комунікації, так і зв'язок між ними. Найбільшого поширення набула лінійна модель комунікації, що була сформульована в 1948 році американським соціологом Г.Д. Лассуеллом, яка включає п'ять елементів: хто передає повідомлення – комунікатор; що передається – зміст комунікації; як здійснюється передача – засоби комунікації; кому направлено повідомлення – аудиторія; з яким ефектом – ефекти впливу.

Ця формула стала основою традиційного поділу предметних галузей дослідження комунікації на комунікатора, зміст і засоби комунікації, аудиторію і ефекти впливу. В моделі Лассуелла реципієнт виступає в якості об'єкта.

З точки зору соціальної психології легендоване спілкування є монологічним, тобто таким, що передбачає позиційну нерівноправність партнерів. “Один партнер – автор впливу, носій цілей і права їх реалізувати. Реалізація його цілей пов'язана з іншим партнером, який розглядається як об'єкт цілеспрямованого впливу. Тут ми маємо справу з “суб'єкт-об'єктним” спілкуванням” [4, с. 379]. У нашому випадку – це приховане управління особистістю, тобто маніпуляція [5, с. 37]. Таким чином, для комунікації у легендованому спілкуванні цілком підходить модель комунікації, що була сформульована Г.Д. Лассуеллом. Єдиною поправкою є те, що спілкування оперативного працівника має багатовекторний характер. Адже будучи впровадженим в організовану злочинну групу чи організацію, він спілкується з багатьма її членами і має здійснювати на кожного з них потрібний вплив.

У легендованому спілкуванні, що відбувається під час впровадження в ОЗГ, як у маніпулятивному спілкуванні, роль комунікатора належить оперативному працівникові. Змістом комунікації є легенда в цілому та окремі її елементи. Засобами комунікації є усна та письмова мова, міміка, пантоміміка. Аудиторією є члени організованої злочинної групи, до якої впроваджено оперативного працівника. Очікуваним ефектом впливу є передача іншими особами необхідних відомостей оперативному працівникові.

Слід зауважити, що ефекти комунікації у легендованому спілкуванні можуть бути відмінними від очікуваних. Це, зокрема, відмова від спілкування; прояви агресії; нав'язлива передача відомостей, які не становлять оперативного інтересу; ігнорування переданої інформації (свідоме чи не свідоме); навмисна передача дезінформації та проведення інших контррозвідувальних заходів тощо.

Дійсно поведінка членів ОЗГ та пов'язаних з ними осіб може бути різноманітною. Вплив на неї інформації, що передається оперативним працівником, може мати різні ефекти.

У разі успішного здійснення оперативним працівником необхідного маніпулятивного впливу на окремих членів ОЗГ, відбувається передача ними необхідної інформації, що може супроводжуватися висунанням своїх припущень, версій, порад особі, від імені якої виступає оперативний працівник.

Тобто, у будь-якому випадку, ми маємо зворотній зв'язок і стикаємося з впливом членів ОЗГ та пов'язаних з ними осіб на оперативного працівника, який мусить тим чи іншим чином реагувати на інформацію, що передається. Тепер вже оперативний працівник стає реципієнтом, а його партнери – комунікаторами.

У зв'язку з викладеним зауважимо, що у 1953 році Т. Ньюкомбом була створена інтеракціоністська модель комунікації, в якій на перший план було висунуто активність реципієнта, як рівноправного суб'єкта комунікативної діяльності. Суб'єкти комунікації розглядаються тут як рівноправні й пов'язані як взаємними очікуваннями та установками, так і загальним інтересом до предмета спілкування. Комунікація розглядається як реалізація цього інтересу за допомогою повідомлень, що передаються. Ефекти комунікації полягають у зближенні або віддаленості точок зору комунікатора і реципієнта на спільний предмет, що, у свою чергу, означає розширення або звуження їхніх можливостей взаєморозуміння і співробітництва. Такий погляд на комунікацію ставив у центр уваги досягнення згоди між суб'єктами комунікації, встановлення рівноваги в системі взаємних установок. Моделі Лассуелла і Ньюкомба використовувались психологами для розробки прийомів комунікації в рекламі, пропаганді і, на нашу думку, можуть бути використані для легендованого спілкування при впровадженні оперативних працівників в організовані злочинні групи та злочинні організації.

У зв'язку з тим, що легендоване спілкування носить маніпулятивний характер і по суті є монологічним, воно може розглядатися як “суб'єкт-об'єктне” спілкування. Водночас ми маємо зворотній зв'язок і стикаємося з впливом співбесідника на оперативного працівника, який мусить тим чи іншим чином реагувати на інформацію, що передається співбесідником. Тобто, ми маємо підстави розглядати легендоване спілкування, ще і як “суб'єкт-об'єктне”, де суб'єкти комунікації розглядаються як рівноправні й пов'язані як взаємними очікуваннями та установками, так і загальним інтересом до предмета спілкування.

Під час легендованого спілкування при впровадженні оперативного працівника в ОЗГ має місце міжособистісна комунікація. Міжособистісна комунікація у соціальній психології визначається як процес обміну інформацією, що призводить до розвитку і зміни останньої в загальному інформаційному полі, яке створюється партнерами по спілкуванню. Комунікативний акт завжди складається як мінімум із двох партнерів, пов'язаних між собою єдиним інформаційним простором. У зв'язку з викладеним, легендоване спілкування слід розглядати як різновид міжособистісної комунікації.

Визначимо характерні риси легендованого спілкування, як спілкування міжособистісного.

Головна особливість комунікативної складової легендованого спілкування визначається самим характером обміну інформацією, який є психологічним впливом співбесідників один на одного. Комунікативний вплив, який тут виникає, є не що інше, як психологічне діяння одного комунікатора на іншого з метою зміни його поведінки.

За характером впливу інформація, що йде від комунікатора, може бути констатуючою або спонукальною.

Констатуюча інформація виступає у формі повідомлення й передбачає зміну поведінки не прямо, а опосередковано й поступово. Саме на цей вид інформації робиться ставка під час легендованого спілкування, оскільки задача оперативного

працівника полягає в тому, щоб співбесідник нібито за власною ініціативою вчиняв ті чи інші дії, повідомляв необхідні відомості, спонукав до цього інших.

Спонукальна інформація, що йде від оперативного працівника може виявлятися у проханні, інструкції, пораді. Вона розрахована на те, щоб стимулювати певні дії і виконати функцію активізації поведінки, тобто спонукування до дії в заданому напрямі.

Розглянемо інший бік питання. При впровадженні оперативного працівника в ОЗГ, особи, які становлять оперативний інтерес, також виступають у ролі комунікаторів і направляють оперативному працівникові як констатуючу, так і спонукальну інформацію. Ці особи, включившись у вирішення проблем, викладених у легенді, або керуючись власними мотивами, не тільки висловлюють певні міркування та поради щодо подальших дій оперативного працівника, а навіть досить нав'язливо пропонують йому програму подальшої поведінки.

Оперативному працівникові слід бути готовим до того, що спонукальна інформація, яка йде від співбесідника може набувати більш жорстких форм, а саме інтердикції (заборони певних дій) та дестабілізації (порушення деяких автономних форм поведінки та діяльності).

У комунікації легендованого спілкування обмін інформацією між суб'єктами тісно переплетений з їх психологічною взаємодією, створюючи єдиний процес. За характером взаємодії можна розглядати особистісну і рольову міжособистісну комунікацію.

Рольова різновидність міжособистісної комунікації у легендованому спілкуванні під час впровадження оперативного працівника в ОЗГ полягає у виконанні оперативним працівником ролі певної особи. Вона досить формалізована у своїх виявленнях, її зміст і форма визначені змістом легенди, а процес передачі інформації націлений на досягнення певного результату. Тому рольова комунікація має стандартний, раціональний та інструментальний характер.

Особистісна комунікація носить більш експресивний характер, пов'язаний з вираженням особистих якостей оперативного працівника. Сама участь у комунікаціях має в особистісній комунікації самоцінність. Як форма, так і зміст особистісної комунікації не пов'язані якимись чіткими нормами і мають індивідуалізований і ситуативний неформальний характер.

Наступна особливість комунікації легендованого спілкування полягає в тому, що в її процесі кожен з учасників отримує нову інформацію в обмін на ту, що ними посилається, яка утворюється від додавання до неї нового змісту в залежності від значимості інформації для учасників спілкування. Однак члени ОЗГ, з якими спілкується оперативний працівник, отримують інформацію виключно маніпулятивного характеру.

Для того, щоб інформація маніпулятивного характеру подіяла на співбесідника потрібним чином оперативному працівникові необхідно, щоб легенда була доведена до нього без будь-яких викривлень змісту. Для цього співробітнику оперативного підрозділу необхідно викладати відомості легенди таким чином, щоб вони були повністю зрозумілі партнеру по спілкуванню.

Для вдалої комунікації оперативний працівник, якого впроваджено в ОЗГ, повинен відмінно володіти тими мовами, діалектами, сленгами, жаргонами, які розповсюджені серед членів злочинної групи або організації. Адже у кожному випадку він має правильно зрозуміти зміст інформації, що йому надається, належним чином відреагувати на неї, скорегувати свою поведінку, а врешті без викривлень передати отримані відомості для прийняття керівництвом відповідних рішень.

Таким чином, ще одна особливість комунікації легендованого спілкування полягає в тому, що комунікативний вплив, як результат обміну інформацією,

можливий лише тоді, коли оперативний працівник і члени ОЗГ або злочинної організації, куди його впроваджено, володіють єдиною системою кодування і декодування знаків, тобто коли вони говорять однією мовою. Адже у них має бути однакове розуміння не тільки значень одних і тих самих слів, а й їх змісту.

Наступна особливість комунікації легендованого спілкування, що пов'язана з умовами його проведення, полягає у виникненні специфічних комунікативних бар'єрів. "Комунікативний бар'єр – це психологічна перепона різного походження, яку реципієнт встановлює на шляху небажаної, стомлюючої або небезпечної інформації" [4, с. 406].

"Психологічні бар'єри можуть залежати від досить незначних обставин (наприклад, люди старшого покоління негативно ставляться до деяких деталей одягу молодих), але більш серйозні причини можна звести до: відмінностей у світогляді, сформованих переконань чи упереджень співбесідника; різного відношення до ситуації спілкування і особистості партнера; професійних особливостей осіб, з якими оперативний працівник вступає у контакт; статево-вікових відмінностей; характерологічних особливостей учасників контакту" [6, с. 51].

Якщо члени ОЗГ або злочинної організації, куди впроваджено оперативного працівника, не бажають обмінюватися з ним інформацією з принципових міркувань, зумовлених наявністю певних негативних установок, то важливу роль відіграє індивідуальний підхід до співбесідника, попереднє вивчення сфери його інтересів, потреб. Однак, у той же час, існують і загальні способи подолання комунікативного бар'єру. Зокрема, можна скористатися такою людською властивістю як цікавість (тут цікавість – перекладене з російської мови слово "любопытство"). "Любопытство в манипуляциях используется для привлечения и удержания внимания. Во всех пособиях по ораторскому искусству рекомендуется начать выступление с какой-нибудь истории, вызывающей любопытство" [7, с. 37]. Існує велика кількість різноманітних прийомів, що здатні викликати цікавість співбесідника під час легендованого спілкування. Ще одним способом подолання комунікативного бар'єру є провокування виникнення у партнера по спілкуванню думок, пов'язаних з можливістю отримання матеріальної користі.

"Найважливішим важелем, що керує процесом спілкування в конкретній ситуації з численними нюансами і раптовими для обох сторін поворотами, є емоційний стан людини. Тому, на першому етапі спілкування разом з оцінкою ситуації проходить і оцінювання стану, в якому перебуває співрозмовник" [6, с. 138]. Звичайно, під час легендованого спілкування можна зіштовхнутися з тим, що цінні в інформаційному відношенні члени ОЗГ та пов'язані з ними особи, з тих чи інших причин, перебувають у поганому настрої, не бажають розмовляти. Інколи доводиться зустрічатися з розлюченістю, агресивністю осіб, які могли б надати важливі відомості. Проте, оперативний працівник може і повинен подолати ці негативні явища. Уважним, прихильним ставленням, спокоєм і розсудливістю, а також створенням сприятливих умов для психологічного контакту і довірливості, у більшості випадків, можна подолати психологічні бар'єри різної природи.

Природно, що при проведенні легендованого спілкування часто мають місце відмінності у світогляді, переконаннях і упередженнях оперативного працівника та членів ОЗГ, в яку його впроваджено. Але рольова поведінка оперативного працівника дає йому необмежені можливості у тому, щоб продемонструвати своє розуміння співчуття і навіть дозволяє перейняти переконання свого співбесідника. Таким чином, долається інтелектуальний бар'єр.

У зв'язку з можливою наявністю психологічних бар'єрів, "оперативний працівник повинен цікавитись, з ким конкретно він встановлює контакт, яке відношення має об'єкт до певного факту (події, особи та ін.); передбачати, які саме психологічні бар'єри можуть виникнути у спілкуванні та можливі напрями їхнього

подолання для досягнення мети. У тих випадках, коли попередню ситуацію спрогнозувати не вдається, потрібно проводити орієнтування на місці, а вже потім вдаватися до тих чи інших дій. Для цього існують спеціальні методи і прийоми (вербальні і невербальні) встановлення психологічного контакту” [6, с. 54–55].

Передача будь-якої інформації можлива лише через знакові системи. Існує декілька знакових систем, що використовуються в комунікативному процесі. В залежності від них можна виділити вербальну (знаковою системою є усна і письмова мова) і невербальну комунікацію (використовуються різні немовні знакові системи) [4, с. 410].

Під час впровадження оперативного працівника в ОЗГ або злочинну організацію письмова мова для комунікації використовується, зокрема при пред’явленні документів, які зашифровують відомчу належність працівників, приміщень, транспортних засобів, спеціально підготовлених листів (“маляв”) тощо. Такі документальні підтвердження завжди надають переконливість словам оперативного працівника. В.П. Шейнов зауважує: “Кожного разу стикаючись з документальними підтвердженнями, ми відчуваємо посилення довіри до матеріалу в цілому” [7, с. 234].

Однак письмова мова все ж таки має другорядне значення, адже на першому плані залишається усна мова, за допомогою якої здійснюється передача більшої частини оперативної інформації від оперативного працівника до членів ОЗГ або злочинної організації.

Крім того, для ефективного здійснення комунікації оперативному працівникові необхідно враховувати, що мовлення у повсякденному житті знаходиться у більш вигідному становищі, ніж під час легендованого спілкування. У звичайній обстановці людина каже те, що хоче сказати, що їй особисто необхідно сказати заради якоїсь мети, задачі. Звичайне мовлення містить у собі те, й формується під впливом того, про що реально думає людина, що вона відчуває. У процесі легендованого спілкування мовлення не має такого підґрунтя. Оперативний працівник лише передає за допомогою мовлення думку особи, від імені якої він виступає. Для того, щоб “оживити” мову варто скористатися порадами К.С. Станіславського. Отже, оперативному працівнику варто створити і побачити у своїй свідомості всі уявні образи деталі, про які йде мова у легенді. При цьому, чим яскравішими і деталізованішими будуть ці уявлення, тим більш впевненим і правдоподібним буде мовлення. Це робиться для підсвідомості, оскільки їй необхідна правда, якій можна повірити, і тим самим досягти найліпшого входження в образ особи, яку зображає оперативний працівник. К.С. Станіславський писав: “Слово должно возбуждать всевозможные мысли, чувствования, желания, внутренние стремления, внутренние воображения, слуховые и другие ощущения пяти чувств” [8, с. 526–534].

Слід зауважити, що вербальну комунікацію також доповнюють паралінгвістична та екстралінгвістична системи знаків. Паралінгвістична система – це система вокалізації, тобто якість голосу, його діапазон, тональність. Екстралінгвістична система – це включення в мову пауз, інших вкраплень, наприклад, покашлювань, плачу, сміху, темп мови. Усе це семантично доповнює значиму інформацію, не лише за допомогою мовних включень, а, так би мовити, “навколо мовними” прийомами [4, с. 414].

Важливим аспектом комунікації в ході легендованого спілкування є так звана невербальна передача інформації.

“На сьогодні описано і досліджено чисельні форми невербальних знакових систем. Оптико-кінетична система знаків включає жести, міміку, пантоміміку. Вона є більш-менш чітко сприйманою властивістю загальної моторики різних частин тіла (рук, обличчя, пози). Ця загальна моторика різних частин тіла відображає емоційні

реакції людини, а тому включення оптико-кінетичної системи знаків у ситуацію комунікації надає їй особливої виразності. Психологи виявили, що повідомлення через мову тіла впливає на співрозмовника сильніше, ніж вербальне. Наприклад, якщо людина крізь сльози буде запевняти, що у неї все гаразд, то повірять скоріше не її словам, а сльозам” [4, с. 413].

Свідоме тлумачення оперативним працівником невербальних сигналів співбесідника дає йому можливість розпізнавати приховані наміри та бажання останнього, правильно виробляти тактику своєї поведінки, вдало спрямовувати хід бесіди. Крім того, усвідомлене керування невербальними сигналами свого тіла дозволяє оперативному працівнику здійснити необхідний психологічний вплив на партнерів по спілкуванню, зашифрувати власний обман.

Слід обов’язково пам’ятати, що рухи тіла людини можуть бути обумовлені не тільки станом його емоційно-розумової діяльності, а й зовнішніми факторами, зокрема такими, як холод, спека, вітер, а також різні захворювання. Знання працівниками оперативних підрозділів значення невербальних сигналів та використання мови рухів тіла для здійснення психологічного впливу буде сприяти встановленню довірчих відносин з членами ОЗГ, куди впроваджено оперативного працівника та може значно підвищити ефективність легендованого спілкування.

Специфічною знаковою системою, що використовується в комунікативному процесі, є “контакт очей”, який має місце у візуальному спілкуванні. Знаки, що подаються рухами очей, включаються в більш широкий діапазон ситуацій спілкування. Як і інші невербальні засоби, контакт очима доповнює вербальну комунікацію, тобто повідомляє про готовність підтримати комунікацію або перервати її.

Підводячи підсумки зазначимо, що у комунікації легендованого спілкування обмін інформацією між суб’єктами тісно переплетений з їх психологічною взаємодією.

У зв’язку з тим, що легендоване спілкування оперативного працівника впровадженого в ОЗГ або злочинну організацію, носить маніпулятивний характер і по суті є монологічним, воно може розглядатися як “суб’єкт-об’єктне” спілкування. Водночас ми маємо зворотній зв’язок і стикаємося з впливом членів організованої злочинної групи та пов’язаних з ними осіб на оперативного працівника, який мусить тим чи іншим чином реагувати на інформацію, що передається ними. Тобто ми маємо підстави розглядати легендоване спілкування, ще і як “суб’єкт-об’єктне”, де суб’єкти комунікації розглядаються як рівноправні і пов’язані як взаємними очікуваннями та установками, так і загальним інтересом до предмета спілкування.

Специфічною особливістю комунікації легендованого спілкування є те, що члени ОЗГ або злочинної організації та пов’язані з ними особи отримують від оперативного працівника інформацію виключно маніпулятивного характеру.

У процесі легендованого спілкування слід розглядати особистісну і рольову комунікацію. Рольова різновидність міжособистісної комунікації у легендованому спілкуванні полягає у виконанні оперативним працівником ролі певної особи. Особистісна має більш експресивний характер, пов’язаний з вираженням особистих якостей оперативного працівника.

Під час легендованого спілкування оперативний працівник має бути готовим до подолання комунікативних бар’єрів, що зумовлені обставинами, в яких проводиться спілкування, емоційним станом, особистими якостями та переконаннями співрозмовників. Він має продумано використовувати всі вербальні та невербальні засоби комунікації з метою здійснення потрібного маніпулятивного впливу на членів ОЗГ чи злочинної організації, куди його впроваджено, аби спонукати їх до певних дій.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю” // Відомості Верховної Ради. – 1993. – № 35. – Ст. 358.
2. Бірюков Г.М. Теоретичне визначення поняття “легенда” в оперативно-розшуковій діяльності // Наук. вісник КНУВС. – 2006. – № 1. – Ч. 2. – С. 16 – 32.
3. Грібов М.Л. Психологічні особливості спілкування негласного штатного працівника з громадянами при виконанні завдань по боротьбі з організованою злочинністю // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – № 16. – 2007. – С. 49–58.
4. Москаленко В.В. Соціальна психологія. – К.: Центр навчальної книги, 2005. – 624 с.
5. Трухін І.О. Соціальна психологія спілкування: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 336 с.
6. Кондратьєв Я.Ю., Сервецький І.В., Казимиренко Л.І., Тарарухін С.А., Юхновець Г.А. Психологія довірчих відносин в оперативно-розшуковій діяльності. – К.: НАВСУ, 1997. – 108 с.
7. Шейнов В.П. Скрытое управление человеком (психология манипулирования). – Минск.: Харвест, М.: АСТ, 2001. – 848 с.
8. Станиславский К.С. Работа актёра над собой: ч. 2. – Москва, 1955. – С. 526–534.

The article is dedicated to the consideration of the psychological problems of the exchange of information during the legend contact of operative worker with the members of the criminal group or criminal organization to which he was inculcated.

© М.Л. Грібов, Т.В. Бернак, 2008